

DE SAMENWERKING IN STRAFZAKEN TUSSEN NATIONALE GERECHTELIJKE OVERHEDEN EN COMMUNAUTAIRE INSTELLINGEN

Françoise Thomas en Laurent Geelhand¹

Onlangs meldden de media dat de Europese Commissie de fraude ten nadele van de Europese Unie efficiënter wil beteugelen en daartoe overweegt een beroep te doen op de bevolking: via een gratis telefoonnummer zouden burgers anoniem en in de taal van hun keuze, vermeende fraudegevallen kunnen aangeven.² Een dergelijk bedenkelijk initiatief verraaft een onrustwekkende onmacht. Blijven de Lid-Staten eenvoudigweg onverschillig t.o.v. deze vorm van criminaliteit? Of beschikken zij werkelijk niet over de nodige juridische instrumenten om met de vereiste doelmatigheid op te treden? Onderhavige bijdrage beoogt een begin van antwoord te geven op deze fundamentele vragen. Vooreerst wordt onderzocht welke medewerking de gerechtelijke overheden mogen verwachten van de Commissie en van het Hof van Justitie naar aanleiding van de opsporing van E.G.-fraude, m.a.w. van 'ieder (opzettelijk en) planmatig handelen van (rechts)personen – al dan niet in georganiseerd verband – hetwelk erop is gericht regelgeving van de Europese Gemeenschappen te ontduiken ter wederrechtelijke bevoordeling van zichzelf of van anderen'.³ Vervolgens komen de verplichtingen die op diezelfde gerechtelijke overheden berusten bij de behandeling van dergelijke dossiers aan de orde.

I. De medewerking vanwege de Europese instellingen

A. VANWEGE DE COMMISSIE

Daar noch de oprichtingsverdragen (1950-1957), noch de latere Europese Akte (1986) voorzien in strafrechtelijke bevoegdheden voor de E.G. en evenmin voorschriften over rechtshulp in strafzaken bevatten, was samenwerking ten dezen tussen Commissie en justitiële overheden van de Lid-Staten tot voor enkele jaren weinig waarschijnlijk.⁴ Thans mag zij niet meer over het hoofd worden gezien.

1. De auteurs zijn resp. hoogleraar aan de Koninklijke Militaire School en advocaat te Brussel. Zij danken de heren D. FLORE (Ministerie van Justitie) en J. DUMON (UCLAF), alsook de Majoor bij de Rijkswacht P. ZANDERS voor de hun ter beschikking gestelde documenten.

Deze tekst is de bewerkte versie van een college, gehouden aan de UCL op 27 april 1994 in het raam van de recyclagecyclus georganiseerd door het 'Centre d'étude pour l'application du droit communautaire en matière pénale et financière'.

2. X, 'Eurokommissie opent 'kliklijn' ter bestrijding van fraude', *De Standaard*, 25 maart 1994; BOVAL, Ch., 'Europa is afhankelijk van lidstaten voor controle op besteding subsidies', *De Standaard*, 9 juni 1994, 19.

3. VAN DE BEEK, G.P., 'EEG-fraudebestrijding', *Nederlands Juristenblad*, 1991, 1546. Zie ook SHERLOCK, A., 'Controlling Fraud within the European Community', *European Law Review*, 1991, 22-25.

4. VAN DEN WIJNGAERT, Ch., 'E.E.G.-fraude en strafrecht: waarom komen er zo weinig gevallen voor de strafrechter?', in FIJNAUT, C. e.a. (eds.), *E.G.-fraudebestrijding in de praktijk*, Antwerpen, Maklu Uitgevers, 1994, 26-33. Het arrest d.d. 27 oktober 1992 van het Hof van Justitie (zaak 240/90, Duitse Bondsrepubliek tegen de Commissie) geeft nog altijd geen uitsluitsel over de vraag of de Commissie

1. De oprichting van UCLAF

In juli 1988 richtte de Commissie de 'Unité de coordination de la lutte anti-fraude' of 'UCLAF' op. De taken van deze nieuwe dienst, die onder de directe verantwoordelijkheid van de voorzitter van de Commissie staat, zijn veelvuldig. Bovendien de opleiding van gespecialiseerd personeel binnen de nationale administraties, behelzen zij o.m. het bestuderen van alle informatie over fraudes en het coördineren van fraudebestrijding – m.i.v. de organisatie van specifieke controles – op verschillende niveaus: tussen de bevoegde diensten van de Commissie, tussen de Commissie en de Leden en tussen deze laatste onderling.⁵ Recente berichten suggereren eveneens de mogelijkheid van meer concrete interventies van UCLAF, met name op het terrein. Zo zou deze dienst, samen met de Belgische rijkswacht en douane, in België, Frankrijk, Italië en Nederland een operatie gecoördineerd hebben die geleid heeft tot de ontdekking van een belangrijke smokkel in suiker en tot de aanhouding van de vermoedelijke daders ervan.⁶ *Hic et nunc* wordt UCLAF positief beoordeeld: 'Deze eenheid heeft een omstandig beleid tegen anti-communautaire fraude uitgestippeld, duidelijk een vorm van communautaire criminele politiek (cf. art. 209 A van het Verdrag betreffende de Europese Unie), die inhoudt dat, al blijft de verantwoordelijkheid voor de bestrijding van deze fraude primair een opdracht voor de Lid-Staten, zij in samenwerking met de Europese Commissie moet worden uitgevoerd'.⁷

2. Het fiat voor samenwerking: de beschikkingen van het Hof van Justitie in de zaak C-2/88 Imm⁸

Respectievelijk op 13 juli en 6 december 1990, heeft het Hof van Justitie beschikkingen getroffen die de Commissie principieel verplichten aan de justitiële overhe-

strafrechtelijke sancties kan vaststellen. Contradictorische commentaar op deze beslissing leveren: BLEEKER, K.A.M., 'Verantwoorde communautaire sanctionering van het gemeenschapsrecht?', *Nederlands Juristenblad*, 1993, 1009-1013; STESENS, G., 'De bevoegdheid van de Europese gemeenschap tot het vaststellen van sancties: op weg naar een communautair strafrecht?', *R.W.*, 1993, 137-153; SOULARD, Ch., 'Droit communautaire. Rubrique', *Revue de science criminelle et de droit comparé*, 1993, 147-148. Recentelijk: X, 'Kommissie sleutelt aan fraudebestrijding', *De Standaard*, 16 juni 1994.

5. FIJNAUT, C., 'De politieke samenwerking in de Europese Gemeenschap en de organisatie van het politiewezen in België', in FIJNAUT, C. e.a. (eds.), *EG-fraudebestrijding in de praktijk, o.c.*, 196-197.

6. BOUDIN, J.M., 'Découverte d'une escroquerie considérable aux dépens de la CEE par des forces de police d'Europe', *Agon*, januari 1994, 8-9. Geproduceerd in Nederland, werd het produkt geëxporteerd via België, Frankrijk en Italië naar Kroatië en Slovenië, officiële bestemming. In werkelijkheid werd het in Italië aan de man gebracht. De fraude steunde op een systeem van valse documenten die moesten bewijzen dat de suiker in Frankrijk geproduceerd was, enerzijds, en dat hij op regelmatige wijze de EG had verlaten, anderzijds.

7. VAN CAMP, R., 'Van nationaal naar Europees gemeenschaps-Strafrecht: wensdroom dan wel onomkeerbaar proces?', *R.W.*, 1993, 350.

8. *Jur.*, 1990, I-3365 t.e.m. I-3375 en I-4405 t.e.m. I-4412. Zij staan ook bekend onder de naam 'Zwartveld'-beschikkingen. Zij werden becommentarieerd door: HUYBRECHTS, L., 'De door de Europese gemeenschappen aan de Lid-Staten te verlenen rechtshulp in strafzaken', in DE DOELDER, H. (ed.), *Bestrijding van EEG-fraude*, Antwerpen, 1990, 125 e.v.; KEURENTJENS, R.B.M., 'Openbaarheid archieven EG', *Nederlands Juristenblad*, 1990, 1282-1283; MORTELMANS, K.J.M., noot, *Ars Aequi*, 1990, 983-991; WATSON, J.S., 'Case 2/88 Imm. J.J. Zwartveld et al.', *Orders of the Court of 13 July 1990 and of 6 December 1990, not yet reported*, *Common Market Law Review*, 1991, 428-443.

den, die instaan voor de naleving van het communautair recht in de interne rechtsorde van de Lid-Staten, bijstand te verlenen ten behoeve van een gerechtelijk onderzoek naar delicten van gemeen recht, die mogelijk ook E.G.-fraude opleveren.

a. Aanleiding: E.G.-fraude in een visafslag

Aanleiding tot de beschikkingen van het Hof biedt het 'verzoek om rechtshulp' (*sic*), in augustus 1988 ingediend door een rechter-commissaris bij de arrondissementsrechtbank te Groningen. Hij was er belast met het gerechtelijk vooronderzoek wegens valsheid in geschriften, gepleegd door de directeur en de bestuursleden van de Visafslag te Lauwersoog in 1985 en in 1986 met het doel, naast de officiële markt, een zgn. grijs circuit te creëren in strijd met de communautaire voorschriften inzake visquota. In de periode 1983-1986 zouden, volgens getuigen, E.G.-controleurs over die feiten hebben gerapporteerd. Een eerder, rechtstreeks verzoek tot de Commissie om afgifte van de rapporten had zij afgewezen.

Het verzoek tot het Hof strekt er, in hoofdorde, toe het betrokken Directoraat-Generaal van de Commissie te horen bevelen inzake te verlenen in voormelde controle-rapporten. In ondergeschikte orde beoogt het de toestemming om, door de plaatselijk – i.e. te Brussel – bevoegde (onderzoeks)rechter, te laten overgaan tot huiszoeking in de lokalen van de Commissie en tot inbeslagneming van de eerder genoemde documenten en van alle geschriften betreffende de gemeenschapsregels over zeevisserij waartoe zij mogelijk hebben geleid. Ook zouden de E.G.-rapporteurs zelf als getuigen moeten gehoord worden, zo nodig onder opheffing van hun onschendbaarheid.⁹

Het verzoek steunt op volgende twee rechtsgronden:

- de artikelen 1 en 12 van het Protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Gemeenschap van 8 april 1965; *juncto*
- '... het (de) Europese Rechtshulpverdrag(en), bij welk(e) laatste de Gemeenschap weliswaar geen partij is, doch welk(e) zozeer in het rechtssysteem van de Gemeenschap is (zijn) besloten dat het (zij) geacht moet(en) worden deel uit te maken van het gemeenschapsrecht...'.¹⁰

b. Argumenten van de Commissie: niet-ontvankelijkheid van het verzoek

De Commissie beslist van meetaf aan tot de niet-ontvankelijkheid van het verzoek: het zou niet in verband staan met de uitlegging noch van het basisverdrag, noch van een bepaling van secundair recht, zoals vereist door artikel 177 E.E.G.-Verdrag, dat de bevoegdheid van het Hof vastlegt. Wat de rechtsmiddelen betreft, betwist de Commissie de wijze waarop de Nederlandse rechter-commissaris het protocol interpreteert en ontkent zij de mogelijkheid om, op grond van deze tekst, de onschendbaarheid van haar archief en van haar ambtenaren op te heffen om gevolg te geven aan een 'rechtshulpverzoek'.

De Commissie ontwikkelt deze argumenten in antwoord op vragen van het Hof. Zij stelt dat de overlegging van de rapporten, bij uitsluiting bestemd voor interne verslaglegging, de onafhankelijkheid van de communautaire instellingen in het ge-

9. *Jur.*, 1990, 3368-3369.

10. *Ibidem*, 3368.

drang zou brengen. Overigens zou de gevraagde samenwerking de betrekkingen tussen haarzelf en de Lid-Staten kunnen schaden op het reeds gevoelige terrein van de controle.¹¹

c. Standpunt van het Hof: verplichting tot loyale samenwerking, zelfs in strafzaken

Het Hof herinnert er vooreerst aan dat, krachtens artikel 5 E.E.G.-Verdrag, de Lid-Staten en de gemeenschapsinstellingen over en weer loyaal moeten samenwerken, desgevallend via overlegging van documenten in strafzaken. De samenwerking tussen Commissie en gerechtelijke autoriteiten¹² is van bijzonder belang, daar hun respectieve taken essentiële raakpunten vertonen: eerstgenoemde ziet toe op de toepassing van de verdragsbepalingen conform artikel 155 E.E.G.-Verdrag, laatstgenoemde waken over de eerbiediging van het communautaire recht in de nationale rechtsorde. Van het beginsel van de loyale samenwerking kan alleen afgeweken worden om een dwingende reden, te weten een risico voor de werking en de onafhankelijkheid van de Gemeenschappen – b.v. indien deze samenwerking de uitvoering van de taken van de Commissie zou bemoeilijken. Hiervan levert de Commissie geenszins het bewijs.¹³ Steeds volgens het Hof kan de Commissie zich, met een beroep op het Protocol, niet onttrekken aan hogervermelde verplichting. Immuniteiten en voorrechten hebben immers een essentieel functioneel en relatief karakter: zij zijn ondergeschikt aan de goede werking van de communautaire instellingen en kunnen door het Hof opgeheven worden.¹⁴ Ten slotte wijst het Hof het argument van de Commissie af, volgens hetwelk de bevoegdheidsverdeling tussen haarzelf en de nationale autoriteiten door de overlegging van de stukken zou geschonden worden: de rechter-commissaris vraagt bewijselementen die hij nodig heeft om de hem door zijn nationaal recht toegekende bevoegdheden te kunnen uitoefenen. Het lijkt derhalve uitgesloten dat de Commissie, alleen door de communicatie ervan, in de bevoegdheidssfeer zou treden van de nationale autoriteiten.¹⁵

d. Nabeschouwingen

De arresten van het Hof van Justitie van 13 juli en 6 december 1990 hebben brandhout gemaakt van de argumenten die de Commissie tot dan toe inriep om samenwerking met de justitiële overheden te weigeren n.a.v. strafvervolgingen wegens E.G.-fraude. Alle moeilijkheden ruimen zij evenwel niet weg.

Op praktisch vlak rijst de vraag naar de weg die de magistraten moeten bewandelen om een verzoek bij de Commissie in te dienen. Naar analogie met de bepalingen van het Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (art. 15), zouden de verzoeken kunnen overgemaakt worden via het Ministerie van Justitie, behoudens in spoedeisende gevallen waarin rechtstreekse toezending mogelijk zou moeten zijn.¹⁶ Ingeval de Commissie om dwingende redenen op het

11. In detail: *Jur.*, 1990, 3369-3371.

12. Over de inwilliging van de vragen van advocaten, die de belangen van een welbepaalde partij behartigen, spreekt het Hof zich niet uit.

13. *Jur.*, 1990, 3372-3373.

14. *Ibidem*, 3372.

15. *Ibidem*, 4410.

16. Vgl. *mutatis mutandis*: HUYBRECHTS, L., o.c., 125.

verzoek weigert in te gaan, kan de zaak aan het Hof van Justitie worden voorgelegd. Het Hof, dat zich bevoegd verklaard heeft op grond van artikel 164 E.E.G.-Verdrag (verzekering van de eerbiediging van het recht bij de uitlegging en toepassing van voormeld verdrag), zal de Commissie horen. Het kan dan hetzij de aangevoerde argumenten aanvaarden en het verzoek verwerpen, hetzij de Commissie bevelen de vraag tot medewerking geheel of gedeeltelijk in te willigen.¹⁷ Volledigheidshalve zij vermeld dat de Commissie, van haar kant, interne regels heeft uitgewerkt die de voorwaarden voor samenwerking uitstippelen.

Op principieel vlak blijven twee problemen voortbestaan: het beroepsgeheim van de Europese ambtenaren en de rechten van de verdediging van de bij de samenwerking betrokken verdachte. Het eerste rijst mogelijk wanneer de ambtenaar als getuige wordt opgeroepen voor een nationale jurisdictie: het lijkt onontbeerlijk dat hij in bepaalde gevallen de mogelijkheid moet hebben confidentiële informatiebronnen c.q. inlichtingen geheim te houden.¹⁸ Het tweede probleem vloeit voort uit het fundamentele verschil tussen de toepassing van het administratief recht – *in casu* onder de vorm van E.G.-verordeningen –, die steunt op de vrijwillige medewerking van de betrokkene aan de ingestelde controles, en die van het strafprocesrecht, gebaseerd op het zwijgrecht en op het vermoeden van onschuld. De uitgangspunten van beide disciplines staan diametraal tegenover elkaar. Nochtans bewerken de besproken arresten tussen beide een sfeerovergang, die mogelijk de rechtmatigheid zelf van het bekomen bewijsmateriaal aantast. Teneinde in het proces ten gronde de uitsluiting van de informatie, verstrekt door de Commissie, te vermijden, lijkt het raadzaam in de onderzoeksfase aandacht te hebben voor volgende overwegingen: '... ces informations constituent des indices qui peuvent, le cas échéant, être pris en compte pour justifier l'ouverture d'une procédure nationale. Mais il appartient ensuite aux autorités nationales d'établir elles-mêmes les faits sur lesquels elles fondent leurs poursuites en utilisant les moyens de preuve propres au droit national et dans le respect des garanties prévues par ce droit. Elles ne peuvent pas se contenter de reprendre les documents et informations recueillis par la Commission'.¹⁹

B. VANWEGE HET HOF VAN JUSTITIE

De beschikkingen in de zaak C-2/88 Imm hebben duidelijk gesteld dat wanneer een onderzoeksrechter, geconfronteerd met de schendingen van het E.G.-recht, bijkomende informatie verlangt over de feitelijke toedracht van een zaak, hij de Commissie om medewerking kan vragen; ingeval van weigering, beslist het Hof van Justitie. *Quid* nu wanneer de interpretatie zelf van de communautaire reglementering voor problemen zorgt? Kan diezelfde magistraat, conform artikel 177, sub a) E.E.G.-Verdrag, aan het Hof van Justitie een prejudiciële vraag stellen? Zo ja, in welk stadium van het onderzoek?

Het Hof heeft ter zake o.m. stelling genomen in de zaak 14/86 (Pretura te Salo)²⁰, waarin twee prejudiciële vragen aan bod kwamen: de ene over de overeen-

17. WATSON, J.S., *o.c.*, 436.

18. In detail: HUYBRECHTS, L., *o.c.*, 125-127.

19. SOULARD, Ch., 'Droit communautaire. Chronique', *Rev. sc. crim.*, 1993, 149.

20. *Jur.*, 1987, 2545-2571.

stemming tussen de Italiaanse normen m.b.t. de bescherming van water tegen verontreiniging en de beginselen en kwaliteitsdoelstellingen van de Richtlijn 78/659/EEG van 18 juli 1978, de tweede over bepaalde specifieke vereisten van voormelde Richtlijn.²¹ De Commissie wees erop dat het verzoek geformuleerd was op een ogenblik waarop de feiten onvoldoende waren opgehelderd en in een strafzaak tegen onbekenden waarin wellicht nooit een uitspraak zou vallen: voor haar loopt het Hof derhalve het gevaar 'een volstrekt nutteloze prejudiciële beslissing' te geven.²² Zij besliste tot de niet-ontvankelijkheid van het verzoek. Het Hof volgde de Commissie niet. Zijns inziens is de nationale rechter – ook de onderzoeksrechter – het best in staat te beoordelen in welke stand van het geding de prejudiciële beslissing noodzakelijk is: hij heeft als enige rechtstreeks kennis van de feiten en van de argumenten van de partijen. Overigens vormt de bindende kracht van de prejudiciële arresten geen beletsel voor de nationale rechter om zich opnieuw tot het Hof te wenden zo hij dit nodig oordeelt. Dit zou b.v. het geval kunnen zijn om de eerbiediging van de rechten van de verdediging te verzekeren na de identificatie van de verdachten, indien hun argumenten de interpretatie door het Hof zouden ontkrachten.²³

Het Hof heeft de mogelijkheid voor de onderzoeksrechter een prejudiciële vraag te stellen op grond van artikel 177 E.E.G.-Verdrag bevestigd in de zaak C-373/90 waarin de draagwijdte van de Richtlijn 84/450 betreffende misleidende reclame aan de orde was.²⁴ Naar aanleiding van een klacht wegens misleidende en onrechtmatige reclame tegen X, gepaard met burgerlijke partijstelling, legde de territoriaal bevoegde onderzoeksrechter van Bergerac (Frankrijk), aan het Hof volgende uiterst algemeen gestelde vraag voor: '... of een dergelijke verkooppraktijk [die reeds geregistreerde auto's aanprijst als nieuw, goedkoper en onder fabrieksgarantie vallende] in overeenstemming is met de thans geldende Europese regels' (*sic*). Zulks gebeurde bij gewone brief.

Het Hof aanvaardde impliciet deze 'rechtsingang', alhoewel de meeste verzoeken de vorm aannemen van een beschikking of een arrest. Het identificeerde vervolgens zelf de betwiste communautaire norm en ging over tot interpretatie ervan.²⁵

Beide arresten wijzen erop dat een prejudiciële vraag over de interpretatie van het communautair recht reeds in een vroeg stadium van het gerechtelijk onderzoek aan het Hof van Justitie kan gesteld worden door de onderzoeksrechter. Een eenvoudige brief volstaat ...

21. *Ibidem*, 2548.

22. *Ibidem*, 2549.

23. *Ibidem*, 2568-2569. Interessant is ook dat het Hof zich boog over de bijzonderheden van het statuut van de Italiaanse pretor-vertegenwoordiger van het openbaar ministerie en onderzoeksrechter.

24. *Jur.*, 1992, I-131-152.

25. *Ibidem*, I-147 – I-151; SOULARD, Ch., 'Droit communautaire. Chronique', *Rev. sc. crim.*, 1992, 646.

II. De medewerking vanwege de Lid-Staten

De medewerking vanwege de Lid-Staten in de bestrijding van de E.G.-fraude dient eveneens te worden gesitueerd in het raam van artikel 5 E.E.G.-Verdrag: het treffen van alle geschikte maatregelen om de nakoming te verzekeren van alle verplichtingen, zowel uit het Verdrag als uit de handelingen van de communautaire instellingen. Het Hof van Justitie heeft deze stelling gepreciseerd t.o.v. de gerechtelijke overheden van de leden – *in casu* Griekenland – in het hierna besproken arrest.

A. DE ZAAK 68/88: COMMISSIE TEGEN HELLEENSE REPUBLIEK OF 'MAÏS-ARREST'²⁶

1. Feiten

In mei 1986 zouden twee scheepsladingen maïs, die uit Griekenland naar België waren uitgevoerd, niet uit Griekenland afkomstig zijn, maar wel uit Joegoslavië. Op de hoogte gebracht van de dubieuze herkomst van de maïs, kregen de Belgische overheden van de Griekse autoriteiten de verzekering dat de officiële documenten echt waren en de erin vermelde gegevens juist.

De Commissie stelde in Griekenland een onderzoek in in augustus 1986 en verzocht om drie specifieke controles. De Griekse autoriteiten wezen dit verzoek af.

Het eindrapport van de Commissie concludeerde in december 1986 tot fraude, gepleegd met de medeplichtigheid – onder de vorm van valsheid in geschriften en valse getuigenissen – van Griekse (ook hoge) ambtenaren.

Op grond van het rapport werd Griekenland o.m. verzocht om straf- of tuchtprocedures in te stellen tegen de daders van de fraude en hun medeplichtigen. In maart 1987 deelde Griekenland aan de Commissie mee dat de zaak naar de onderzoeksrechter was verwezen. Naderhand volgde geen informatie meer.²⁷

2. Procedure

De Commissie leidde op 7 maart 1988 de niet-nakomingsprocedure in conform artikel 169 E.E.G.-Verdrag. Tot staving daarvan voert zij vijf middelen aan. Alleen het vierde is hier relevant: 'De in artikel 5 E.E.G.-Verdrag genoemde verplichtingen impliceren dat handelen in strijd met communautaire gebods- of verbodsbepalingen op dezelfde wijze wordt bestraft als handelen in strijd met bepalingen van nationaal recht. *In casu* had de Griekse regering de plicht, alle door de Griekse wetgeving geboden straf- of tuchtrechtelijke procedures aan te wenden tegen de fraudeurs... Deze verplichting is niet nagekomen'.²⁸

26. *Jur.*, 1989, 2965-2988.

27. *Ibidem*, 2966-2967.

28. *Ibidem*, 2970-2971.

3. Motivering

De vierde grief wordt gegrond geacht door het Hof, dat bovendien beklemtoont dat: '... overtredingen van het gemeenschapsrecht onder gelijke materiële en formele voorwaarden [moeten] worden bestraft als vergelijkbare en even ernstige overtredingen van het nationale recht (...). Verder dienen de nationale autoriteiten even energiek op te treden tegen overtredingen van het gemeenschapsrecht als wanneer het gaat om de handhaving van een overeenkomstige nationale wettelijke regeling'.²⁹ Artikel 5 E.E.G.-Verdrag legt derhalve, volgens het Hof, verplichtingen op zowel wat betreft de vervolgingen – energiek optreden – als de sanctivering – assimilatiebeginsel.

B. GEVOLGEN VOOR DE NATIONALE GERECHTELIJKE OVERHEDEN

De rechtsleer heeft bij herhaling de aandacht gevestigd op het 'Maïs-arrest', dat de greep van het communautair recht op het strafrecht van de Lid-Staten verstevigt.³⁰ Zij beklemtoont uiteraard ook de evidente uitdaging die het inhoudt naar de Leden toe: het nemen van de wetgevende initiatieven nodig om de schendingen van het communautaire recht te assimileren met schendingen van het nationale recht. Betekent dit dat het 'Maïs-arrest' de rechterlijke autoriteiten onverschillig mag laten? Het antwoord op deze vraag luidt ongetwijfeld ontkennend: het Hof dringt aan op een even 'energiek' optreden tegen overtredingen van het gemeenschapsrecht als tegen overeenkomstige nationale delicten. Aan de Griekse justitiële overheden wordt precies verweten deze verplichting niet te zijn nagekomen, daar waar niets strafvervolging in de weg stond. 'Energiek' optreden in dossiers die dikwijls – ook in de 'Maïs-zaak' – een internationale dimensie vertonen, betekent mede alle mogelijkheden benutten van de internationale rechtshulp in strafzaken. Indien de zgn. kleine rechtshulp doorgaans vlot verleend wordt³¹, dan rijzen soms problemen n.a.v. de aangifte tot het uitlokken van strafvervolgingen, ingeval een Lid-Staat aan bepaalde inbreuken op het communautaire recht – o.m. die op de rijtijdenreglementering – een strikt territoriaal karakter toeschrijft. Dit lijkt paradoxaal vermits de preambules van vele verordeningen zelf overdracht van strafvervolgingen aanbevelen. Wellicht kan er hier aan herinnerd worden dat: '... les règlements édictés par la CEE s'appliquent dans les Etats membres selon le principe de l'imédiateté communautaire'.³²

29. *Ibidem*, 2985.

30. BONICHOT, J.-C., 'Droit communautaire. Chronique', *Rev. sc. crim.*, 1990, 155-156; VAN DEN WIJNGAERT, Ch., 'E.E.G.-fraude en strafrecht: waarom komen er zo weinig gevallen voor de strafrechter?', in FIJNAUT, C. e.a. (eds.), *E.G.-fraudebestrijding in de praktijk*, Antwerpen, Maklu Uitgevers, 1994, 40-41; VERVAELE, J., 'Harmonisatie van het economisch straf(proces)recht in de EEG', in DE DOELDER, H. (ed.), *Bestrijding van EEG-fraude*, Antwerpen, 1990, 134.

31. Groot-Brittannië, Hongarije, Tsjechië en Slowakije hebben onlangs het Europees Verdrag aangaande wederzijdse rechtshulp in strafzaken bekrachtigd. Zwitserland versoepelt zijn interne rechtshulpwet, die binnenkort de overdracht van bewijsmateriaal ter fine van verbeurdverklaring zou moeten mogelijk maken.

32. DIALLO, Th., 'L'entraide répressive internationale en matière pénale: esquisse d'une problématique', *Rev. sc. crim.*, 1992, 546.

Tot slot: sinds enkele jaren worden aanzienlijke inspanningen geleverd om de samenwerking in strafzaken – in de eerste plaats in de aanpak van E.G.-fraude – tussen communautaire instellingen en gerechtelijke overheden vlot en efficiënt te laten verlopen. Een instrumentarium bestaat. Ongetwijfeld moet het bijgeschaafd worden, doch verfijning zal alleen bereikt worden ten gevolge van veelvuldige toepassing: where there is a will, there is a way...